

Učiteljski tovariš

Stanovsko političko glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din za inozemstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davek posebe. Pošt. ček. rač. 11.197. Telefon 3112

Učiteljstvu dravske banovine!

Naš narod je zadela v zadnjih dneh s poplavo težka nesreča. Teža udarca se vidi šele sedaj, ko vode padajo in se kažejo vsa opustošenja. — Narod stoji ponekje beden in obupan ob ruševinah svojih domov. Ponekje je zadela težka usoda cele vasi.

Ob tej priliki je na mestu, da priskoči narodu tudi učitelj na pomoč, da z njim deli čuvstva ter stavi svoje sile na razpolago za olajšanje gorja. Na podlagi podrobnega dela in dobredelnih akcij stori lahko mnogo ravno učiteljstvo. Zato se obrača sekcija do vseh učiteljic in učiteljev v Dravski banovini, da stavijo svoje sile v službo lajšanja usode narodu ter dajo v vseh krajih, inicijativno za osnivanje odborov, ki bodo zbirali prispevke v denarju in naravi za težko prizadeto prebivalstvo. V pomožnih odborih, ki naj obstoje iz čim širšega kroga prebivalstva, naj vsi sodelujejo. — Poseben apel obračamo do učiteljic, ki po svoji naravi, po svojem srcu in po svoji naravi v takih primerih lahko store mnogo in so že nešteto krat pokazale večjo požrtvovalnost od moških.

Odbore sreskih učiteljskih društev prosimo, da pospešijo to akcijo ter v to svrhu stopijo s poedinimi člani v stik.

Usoda naroda je naša usoda — zato na delo!

Jugoslovansko učiteljsko udruženje — sekcija za Dravsko banovino v Ljubljani,

27. septembra 1933.

Ivan Dimnik,
predsednik.

Metod Kumelj,
tajnik.

Resolucija XIII. glavne skupščine JUU

Jugoslovanski učitelji so konstatirali na svoji XIII. glavni skupščini, da je sodobno, pravno, gospodarsko in kulturno življenje družbe in države zasedlo zelo širok krog resnih problemov, pri reševanju katerih je treba sodelovati z vsemi silami in z dobro voljo. Glavna skupščina je razpravljala o vseh teh vprašanjih v zvezi z izobrazbo in vzgojo naroda in z ozirom na mednarodne, zunanje in notranje gospodarske družabne odnose. Ravno tako je skupščina proučila sodobni položaj in potrebe narodnih šol in učiteljskega stanu. Po razpravi o vsem tem je skupščina našla za potrebno, da začrta jasno kolektivno stališče in poglede jugoslovanskega učiteljstva v vseh omenjenih problemih.

Radi tega je na tej skupščini sprejelo jugoslovansko učiteljstvo naslednjo

resolucijo

XIII. glavne skupščine Jugoslovanskega učiteljskega udruženja.

I. Del:

1. Jugoslovanski narod je enotna duhovna, moralna in fizična zajednica, ki spaja vsa pretekla, sedanja in bodoča pokolenja. On predstavlja vrednost, ki stoji nad vsemi vrstami in stanovi, ki v njem obstojajo.

Jugoslovanska nacionalna misel, podprta s svetlimi nacionalnimi tradicijami, je temelj in vodilna ideja celokupnega jugoslovanskega naroda, zato naj nastopijo vsi Jugoslovani, da se odpravijo razlike, ki so nastale v preteklosti, in da se doseže v bodočnosti združenost vseh delov v eno organsko celoto.

2. Kraljevina Jugoslavija je skupna jugoslovanska, svobodna, nedeljiva in nedotakljiva pridobitev našega naroda. Njej morajo služiti vsi. Samo taka jugoslovanska država z jedrnatim more omogočiti popoln ustvarjajoči razvoj jugoslovanskega naroda.

Država kraljevina Jugoslavija, kot jugoslovanska skupna dobrina, je zasnovana na načelu pravice, ki naj vodi vse družabne in gospodarske odnose.

3. Monarhija s kraljem, ki je vrhovni pobornik za nacionalno in državno edinstvo, in z dinastijo Karadorđevićev na čelu, je najboljša jamstvo notranjega nacionalnega edinstva in zveze kraljevine Jugoslavije z ostalimi državami, z iskreno težnjo po miru.

4. Radi tega bodo vsi učitelji kraljevine Jugoslavije, organizirani v Jugoslovanskem učiteljskem udruženju, delovali z vsemi silami za osvojitve in poglobljanje gornjih načel na organski način, ker so to osnovna načela, na katerih stoji njihova organizacija.

Radi tega izjavlja glavna skupščina Jugoslovanskega učiteljskega udruženja, ki se je vršila v Ljubljani 19., 20. in 21. avgusta 1933. naslednje:

a) Da bodo jugoslovanski učitelji stalno in z nezmanjšano energijo in ljubeznijo negovali duhovne, etične in fizične vrednote jugoslovanske nacionalne celote in vseh posameznikov.

b) Da bodo stalno in s povečano energijo spoznavali duh in smisel jugoslovanske na-

cionalne ideje, da bodo to idejo nepretrgoma širili med vsemi sloji naroda in da bodo imeli stalno v mislih veliki smoter: zgraditev jugoslovanske nacionalne kulture v duhu večnih načel pravice v vseh življenjskih smereh, razvoj jugoslovanskega človeka, zdravega po duhu in telesu, kakor to zahtevajo načela jugoslovanskega sokolstva.

c) Da bodo stalno med jugoslovanskim narodom razvijali misel, da sta vzgoja in izobrazba splošni narodno-kulturni dobrini, da je šolska izobrazba državna, obvezna za vse in brezplačna. Brez dobrot nacionalne vzgoje in izobrazbe si ne moremo zamisliti srečne in močne Jugoslavije.

č) Do bodo vsi narodni učitelji vedno, kakor do sedaj, stebri jugoslovanskega nacionalizma in da morajo kot taki imeti primeren moralni in materialni položaj, da bodo uspešno vršili svojo prosvetno in nacionalno misijo.

d) Da naj se vsi stanovi v kraljevini Jugoslaviji organizirajo v svoja udruženja, da bodo mogli reševati splošne nacionalne in stanovske naloge in da postanejo v vprašanjih svoje stroke s časom nepogrešljivi činitelji v nacionalnem in državnem življenju. Vsi stanovi v kraljevini naj spravijo svoje interese v sklad z interesi ostalih stanov, brez kakršnekoli težnje hegemonije enih nad drugimi.

e) Da bodo delali med narodom z nezmanjšano silo in bodo unašali popolno jasnost v vsa vprašanja. Med prvimi vprašanji, ki jih je treba rešiti, je razjasnitev nepravilnosti fevdalizma in ekonomske avtokracije, borba proti pretiranemu bogatstvu enih na račun drugih, a v tej borbi je treba gledati vedno le človeka v človeku in podpirati prizadevanje države, ki spravlja v sklad odnose dela in kapitala in pobja zlorabe kartelev.

f) Ker se kraljevina Jugoslavija ne omejuje več samo na svojo pravno funkcijo, se čutijo jugoslovanski učitelji dolžni, da najnesebičnejše podpirajo prizadevanja države in posameznikov pri širjenju združništva v vseh oblikah državnega gospodarskega življenja. Država ima sedaj poleg pravnih in gospodarskih tudi socialne funkcije, in ona hoče na združni način organiziranja zaščititi šibkeje pred izkoriščanjem ekonomsko močnejših in ustvariti nacionalno solidarnost brez hegemonije.

g) Da v zvezi s tem podpirajo državna prizadevanja privatne iniciative za ustvaritev socialno političnega zakonodajstva v duhu družabne pravičnosti, kakor tudi prizadevanja, ki se nanašajo na reguliranje in ustvaritev pravičnega delovnega časa vseh slojev, žen, otrok in mater, kakor tudi vseh državnih ukrepov, ki se nanašajo na zaščito telesno in gospodarsko šibkih in na njihovo socialno zavarovanje.

h) Jugoslovanski učitelji si bodo prizadevali, da bodo pripadniki narodnih manjšin v Jugoslaviji vedno čutili, da so v svoji državi, ker oni imajo pravico, da varujejo svoj jezik in svojo kulturo in da so ne samo lojalni

Ob spremembi v prosvetni upravi

Bivši načelnik gosp. Josip Mazi.

Novi načelnik gosp. Josip Breznik.

Nad dve leti je vodil v naši banovini prosvetni oddelček načelnik gospod Josip Mazi, z vso njemu dano vestnostjo, preudarnostjo in pravičnostjo. Njegova zahteva je bila, naj služi učitelj vestno in z vsemi silami prvenstveno šoli, zatem pa naj posveča svoje zmožnosti izobraževanju naroda. Pri svojem delu mora uživati učitelj popolno zaščito zakona.

Bil je odločen zagovornik učiteljske stalnosti, dobro vedoč, da bo mogel le oni učitelj, ki je delj časa na svojem službenem mestu in je pravno popolnoma zaščiten, vršiti z vso vnemo in požrtvovalnostjo svojo službo, posebno pa izvenšolsko delo med narodom.

Mož poštenja se je vedno boril za pravico in odklanjal vse, kar bi moglo škodovati šoli in učiteljstvu.

Strog in poln odgovornosti do samega sebe, je zahteval vestnosti in točnosti od svojih podrejenih, a vedno z največjo dostojanstvenostjo, zato pa so ga vsi resnično spoštovali in visoko cenili.

Z organizacijo je bil vedno v stikih in je vsikdar rad sprejemal njene predstavnike ter je vselej s polno uvidenostjo skušal ustreči upravičenim prošnjam in predlogom. Pri vsej svoji zaposlenosti je osnoval odbor za učne načrte skupno s sekcijo ter v njem tudi veliko sodeloval.

Šola, učiteljstvo in njegova organizacija izgubita z njim iskrenega prijatelja in pobornika. Ko se vrača gospod načelnik po lastni želji na svoj zavod, na katerem je služboval nepretrgoma 30 let in ga vodil od prevrata

državljeni in iskreni sodelavci Jugoslovancov, marveč morajo biti tudi dobri patrioti države v kateri žive.

i) Ker smatrajo, da je mir edini pogoj za vzdržanje in gospodarsko kakor tudi kulturno obnovo družbe in države, bodo jugoslovanski učitelji s simpatijami spremljali vsa prizadevanja za vzdrževanje miru med narodi in državami.

II. Del:

Glavna skupščina Jugoslovanskega učiteljskega udruženja konstatira, da je bilo kljub veliki gospodarski krizi opaziti napredovanje v vseh smereh kulturno prosvetnega in šolskega dela.

V istem času skupščina z zadovoljstvom ugotavlja čim dalje večje razumevanje po potrebi združevanja učiteljstva v »Jugoslovanskem učiteljskem udruženju« in porast članstva na sedanjih 18.046 članov. Ob tej priliki apelira skupščina na vse neučlanjene učitelje in učiteljice, da tudi oni stopijo v »Jugoslovansko učiteljsko udruženje«, da bi se s še večjo silo omogočilo prizadevanje za dobrobit jugoslovanskega šolstva in učiteljskega stanu, v duhu teženja našega naroda in države.

Skupščina apelira tudi letos na vse organizirane člane, da se vpišejo v Jugoslovansko kreditno zadruzo in njen fond samopomoči, ki ima svoje prostore v Beogradu — Kralja Miljutina 66. Ekonomsko zaščita učiteljstva pred brezvestnim eksploatiranjem je mogoča edino na združniški načini, ker je združni način organiziranja varčevanja in kredita potreben kakor našemu narodu, tako tudi učiteljskemu stanu.

Da bi se vsa napredna načela čim uspešneje uvajala v razvoj jugoslovanskega šolstva in narodnega izobraževanja, apelira skupščina na vse prizadete faktorje, da poklanjajo sledečim zahtevam popolno pažnjo: 1. Sodobne potrebe našega naroda zahtevajo uveljavljenje osemletnega šolanja. Radi tega je treba uvesti izdelani novi učni načrt za šolsko leto 1933/34. Ravno tako je potrebno, da se v smislu zakona o narodnih šolah čim prej izdela novi učni načrt in program za višjo narodno šolo.

kot direktor, se mu učiteljstvo in njegova organizacija iskreno zahvalujeta za njegovo podporo in razumevanje, ki ga je vedno kazal kot načelnik prosvetne uprave v prid šole in učiteljstva. Uverjeni smo, da bodo ostale med nami trajne vezi. Vezalo nas bo nadalje z njim delo v glavnem prosvetnem svetu, kjer je pokazal zelo mnogo zanimanja tudi za zadeve osnovnega šolstva.

Za novega načelnika prosvetne uprave je postavljen gospod Breznik Josip, profesor iz I. državne realne gimnazije v Ljubljani. Novi načelnik je rodom iz Kamnika. Že kot dijak je bil med najvnetejšimi organizatorji narodno-radikalnega pokreta. Posebno skrb je posvečal narodno obrambnemu delu in ljudsko prosvetnemu programu, kar je posebno podčrtal z ustanavljanjem ljudskih knjižnic. Bil je stalni sodelavec in urednik »Omladine« in odrasli šolski mladini posvečene »Naše bodočnosti«.

Započeto delo, predvsem za širjenje ljudske prosvete, je vršil vedno z vso vnemo in se je v ta namen oklenil »Vodnikovih družbe«.

Prav posebno pri srcu pa so mu dijaške podporne organizacije kakor: Domovina, Radogoj in Akademski kolegij, katerim posveča vso skrb in svoje gospodarske zmožnosti.

Iskrena ljubezen do mladine in skrb za prosveto naroda, nam vzbujajo nado, da bo novi načelnik prosvetne uprave tudi na težkem in odgovornem mestu izpolnil nade, ki jih je vanj stavila narodna šola in učiteljstvo.

2. Skupščina polaga veliko važnost sistematičnemu zidanju novih šolskih poslopij, ki bodo zmogla čim bolj normalizirati sodoben pouk in vzgojo in razbremeniti šole in učiteljstvo od prenatrpanosti učencev po razredih. Na ta način bomo izboljšali kvaliteto izobrazbe. Zidajo naj se šolska poslopja, ki bodo primerna kraju in naj se na deželi ne zidajo poslopja z več nego 8 razredih.

3. Nič manjše važnosti ni v tem pogledu vzdrževanje šol. To je v mnogih krajih nezadostno, ali pa tako nezadostno, da ovira pravilno delo v šoli in povzroča učiteljstvu največje skrbi. Radi tega je potrebno, da oddajajo upravne oblasti šolam redno dvanaestine, kakor je to predvideno v zakonu o narodnih šolah in v zakonu o občinah. Treba je še delovati na to, da bodo vsaj v siromašnejših krajih vzdrževale šole banovine in država. Pooblašča se izvršni odbor, da v svrhu konkretizacije teh idej izdela poseben projekt pravilnika, ki ga naj dostavi pristojnim oblastem.

4. Vprašanje šolskega nadzorstva zelo interesira ves učiteljski stan. Čas je že, da se to vprašanje reši kot zahteva interes države in šole. Skupščina je prepričana, da učiteljski stan lahko da iz svoje sredine kandidate za ta mesta. Potrebno je le, da glavni prosvetni svet s pomočjo »Jugoslovanskega učiteljskega udruženja« izbere najboljše učitelje, jih postavi z ukazom in jim preskrbi stalnost, večjo nagrado in večjo neodvisnost.

5. Za boljše kvaliteto pouka je nesumljivo in neobhodno potrebno zmanjšati veliko število učencev po razredih. Aktivna jugoslovanska nacionalna šola bo popolnoma zgrajena šele tedaj, ko bo število učencev fiksirano največ na 40. Radi tega je potrebno, da se neprestano odpirajo novi razredi in nastavljajo nove učne moči. Le na ta način se bo pripomoglo do preobrazbe šole.

6. Uvidevanje velike potrebe po odpiranju novih razredov in poplavljanju izpraznjenih učiteljskih mest, ustvarja neobhodno potrebo, da se vsako leto povečava v državnem proračunu postavka za nove učitelje, ki čakajo v velikem številu na nameščenje. Ako je v tem trenutku nemogoče namestiti vse, tedaj naj se namesti najprej siromašne abi-

turijente z boljšim uspehom. Mnogi novi kandidati bi mogli spopolniti mesta onih učiteljev, ki bi naj bili po dovršenih službenih letih upokojeni.

7. Vprašanje učnih knjig za današnje osnovne šole je treba postaviti na drugačno podlago, ki je boljša od današnje, tako da bodo učne knjige po vsebini izraz skupnosti in sodobnih nacionalnih, pedagoških in učnih načel. Vse učne knjige je treba po sprejetju novega učnega načrta pregledati in zahtevati, da bodo v umetniškem in tehničnem pogledu

Anonimne ovadbe naj se kot nedostojne ne jemljejo v pretres, dokler ne bo sprejet projekt disciplinskega postopka. Potrebno je, da prosvetno ministrstvo s posebnim odlokom določi kavicijo, ki jo mora položiti tožitelj, ko vloži tožbo, in ta kavicija mu zapade, ako preiskava ugotovi neopravičenost obtožbe.

12. Skupščina želi, da se smatrajo zadeve glede napredovanja v grupe in prevredbe po stopnjah za nujne. Istočasno želi spremembo

kor tudi nadzornikom, brez ozira na njihovo zakonsko stanje in brez ozira kje so dodeljeni, posebno ako ne uživajo naturalnega stanovanja. Ravno tako je potrebno, da se s pravilnikom precizira količina drv, ki pripada učiteljskemu osnovnih šol.

17. Nagrade učiteljskemu za delo v analfabetičnih tečajih naj se izplačujejo takoj po dovršenem izpitu in izvršeni administrativni proceduri. V bodoče je treba najprej otvoriti kredit in nato šele odrediti začetek tečaja.

18. Ministrstvo trgovine in industrije ne namešča za honorarne učitelje v obrtno trgovskih nadaljevalnih šolah prvenstveno učitelje osnovnih šol, ki so za ta pouk kvalificirani, ker je ta šola pravzaprav le tip višje narodne šole. Tudi ne bi bilo treba, da so v teh šolah zaposleni upokojeni, ako je v istem kraju dovolj aktivnih učiteljev, ki niso zaposleni v teh šolah.

Želja učiteljstva je, da dostavi ministrstvo prosvete ministrstvu trgovine in industrije to prošnjo učiteljev osnovnih šol in izposluje, da se namešča za upravitelje obrtnih in trgovskih nadaljevalnih šol upravitelji onih šol, v katerih se vrši pouk, ker so oni materijelno odgovorni za šolsko imovino.

19. Skupščina prosi, da se spremeni uredba ministrstva prometa v toliko, da so osnovne šole oproščene ne samo poštnine za pisma, pač pa tudi za denarne in blagovne pošiljke.

20. Vprašanje lastništva učiteljskih domov v Zagrebu je končno pravilno rešeno. Domovi so oddani v lastništvo sekciji za Savsko banovino.

Skupščina »Jugoslovenskega učiteljskega udruženja« izraža tem potom najlepšo zahvalo gg. prosvetnemu ministru dr. Radenku Stankoviću, ostalim državnim faktorjem in posebno zahvalo predsedniku glavnega odbora tov. Damjanu Rašiću, ki so se mnogo trudili za rešitev tega vprašanja.

21. Skupščina prosi, naj se učitelji z Julijske krajine prevedejo na stalnost tudi brez dopolnilnih izpitov in naj se kontraktualni učitelji prevedejo za stalne uradnike, ako so izpolnili predpisane zakonske pogoje.

Učiteljem, ki so prišli iz Julijske krajine tudi po preteku zakonitega roka za priznanje službenih let prevedenih v Julijski krajini, naj se jim ta leta priznajo za napredovanje in penzijo, kakor onim, ki so prišli pred potekom zakonskega roka (§ 54. zakona o državljanstvu).

22. Ravno tako naj se reši vprašanje učitelja za ženska ročna dela na osnovnih šolah, ki so bile v službi ko je stopil v veljavo zakon o narodnih šolah.

23. Kot maksimum za polno službeno dobo za pokojnino naj se vzame 32 let zato, ker se učiteljske moči izrabljajo poleg težkega dela v šoli tudi pri delu izven šole. Upokojitev naj se izvrši po podatkih v Uslužbenskem listu, a do nakazila pokojnine, naj se izplačuje redna dotedanja plača, tako da ne bi ostali upokojeni učitelji brez sredstev za življenje do nakazila pokojnine. Isto naj se nanaša tudi na družine učiteljev, ki umrejejo.

24. Referenti pri prosvetnih oddelkih banknih uprav in pri oddelku za osnovni pouk v ministrstvu prosvete, naj se izbirajo kot dobri poznavalci osnovne šole in njenih delavcev, vedno iz učiteljskih vrst.

25. Učiteljstvo je edini uradniški stan, ki vrši poleg dolžnosti v šoli, za katere je pla-

čan od države, tudi posle izven šole. Radi tega zahteva skupščina, da se tudi izvenšolsko delo od strani pristojnih oblasti ceni po pravi svoji vrednosti in v bodoče naj ga podpirajo vsestransko vsi državni faktorji.

26. V zakon o narodnih šolah je treba vnesti dopolnitev, da se smejo učitelji pritožiti tudi proti prav dobri oceni.

27. V zakon o narodnih šolah naj se vnesi tudi sprememba, da odobravajo proračune osnovnih šol v bodoče le banovinski šolski odbori.

28. Potrebno je, da se pri vsaki banki upravi osnuje fond za gradbo osnovnih šol.

29. Ravno tako je potrebno ukiniti spremenljivi izpit za gimnazijo in je smatrati 4 razrede nižje srednje šole kot višjo narodno šolo, ki naj jo obiskujejo vsi učenci, ki nimajo prilike, da bi hodili v kako drugo šolo. Na ta način se samo povečuje izobrazba, ki je vsakemu članu naše državne zajednice potrebna.

30. Skupščina je mišljenja, da je treba reformirati tudi učiteljske šole, ki naj bodo vse urejene internatsko in da se te nahajajo v Beogradu in banknih mestih. Učiteljski zbor na učiteljskih naj bo sestavljen v pretežni večini od profesorjev pedagogike. Učiteljske šole naj sprejemajo profesorje in dijake z vseh delov kraljevine. V učiteljsko šolo naj se sprejemajo prvenstveno otroci učiteljev in ostalih prosvetnih delavcev.

31. V interesu države in patriotske vzgoje je potrebno, da se osnovne šole za narodne manjšine v zvezi s §§ 45. in 46. zakona o narodnih šolah uredijo na podlagi zadnjega ljudskega štetja.

32. Skupščina prosi pristojne oblasti, da se vsemu učiteljstvu vrne plačani znesek po Din 360—, ki so bili odtegnjeni za Savez uradniških nabavljanih zadrug in da se ga odda Jugoslovenski kreditni zadrugi kot vplačilo deleža, ker je ta zadruga osnovana na združni podlagi.

33. Potreba po otroških zavetiščih in šolskih kuhinjah je ponekod zelo občutna in radi tega se naprošajo oblasti, da te ustanove čim bolj gmotno podprejo.

34. Potrebno je božične in velikonočne počitnice smatrati kot obvezen šolski odmor za otroke vseh ver, da bi se tudi na ta način ublaževale obstoječe razlike.

35. Da se dvigne nivo osnovnega pouka in poveča učiteljska izobrazba naj se dovoli vsemu učiteljstvu, da se sme upisovati na pedagoški oddelek filozofske fakultete.

36. Naproša se ministrstvo za gozdove in rudnike, da dopolni pravilnik o preskrbovanju šol s kurivom v rudarskih krajih tako, da se štejeta meseca september in april kot zimski meseca, v katerih se morajo šolska poslopja kuriti, ker to zahtevajo terenske in klimatske razmere mnogih krajev v državi.

Glavnomu odboru se nalaga dolžnost, da se briga za izvedbo vseh zahtev iznešenih v resoluciji.

37. Da se v primeru potrebe daljšega bolezenskega dopusta katerekoli učne moči da pravico banknim upravam, da postavijo na to mesto nadomestnega učitelja ali učiteljico, ki jih plača banovina iz svojih sredstev.

38. Da se rodbinam aktivnih državnih uslužbencev in penzionistom da železniški certifikat v polnem obsegu, kakor aktivnim državnim uslužbencem.

Vprašanje slovenskega književnega jezika

Na otvoritveni govor g. D. Rišića predsednika JUJ, ki ga je imel na glavni skupščini v Ljubljani, so se oglašili razni listi, posebno o njegovi izjavi o »postopni zgraditvi enotnega književnega jezika.«

V pojasnilo in tolmačenje te zadeve objavljamo izjave predsednika D. Rašića, katere je poslal uredništvu »Slovenca«, ki je prvo objavil, druge pa ne.

Objavljamo tudi sklep predsedniškega zbora sekcije JUJ za dravsko banovino, ki ga je sprejel na svoji seji v Celju dne 24. t. m.

IZJAVA D. RAŠIĆA POVODOM NAPISA »V SPOMIN« V SLOVENCU ŠT. 189.

Molim cenjeno uredništvo Slovenca da izvoli objaviti ovu moju izjavo: Istina je da sam u svome govoru rekao, da je želja učitelja Jugoslavije da se postupno izgradi jedinstven književan jezik. Što se tiče slovenačkog književnog jezika, potpuno sam i ja i moji drugovi Vašeg mišljenja. Jako mi je milo da smo saglasni i u drugom pitanju — pitanju mojih pretsedničkih dužnosti, što svakako spada u našu zajedničku kompetenciju — Vas kao javnog glasila i mene kao privremenog pretsednika. Što se tiče finansijske strane Jugoslovenskog učiteljskog udruženja, mogu reći da je finansijsko stanje primerno. Za dokaz ove tvrdnje neka Vam posluži fakat da je kongres aklamacijom dao razrešnicu Upravnom i nadzornom odboru JUJ i blagajniku. U prilogu, čast mi je dostaviti uredništva na raspoloženje godišnji izveštaj našeg Udruženja. U Ljubljani, 22. avgusta 1933.

S odličnim poštovanjem

Damjan Rašić
pretsednik

Jugoslovenskog učiteljskog udruženja

Uredništvu »Slovenca«

Ljubljana.

U »Slovincu« od 10. septembra 1933 god. br. 206, strana 3, oštampam je naime »Vprašanje slovenskega jezika«, u kome se govori o onom delu moга govora na glavnoj skupštini u Ljubljani i o skupštinskoj resoluciji

gde je rečeno o postupnom izrađivanju jednog književnog jezika.

Tumačenje ovoga stava nema onaj smisao koji mu se daje u ovome članku u »Slovincu.«

Smisao ovoga stava je ovaj: Postupno izrađivanje jedinstvenog književnog jezika moguće je samo između srpskog i hrvatskog govora zato što je tu u glavnom dijalektska razlika; to je uostalom, poslednjom zvaničnom uputstvom donekle učinjeno.

Molim, da se ovo oštampa radi tačnog obaveštenja čitaoca »Slovenca«.

S odličnim poštovanjem

Damjan Rašić
pretsednik

Jugoslovenskog učiteljskog udruženja

14. septembar 1933 g.

u Beogradu.

Sklep predsedniškega zbora glasi:

Učiteljstvo dravske banovine jemlje naknadno tolmačenje predsednika Rašića glede njegove izjave o postopnem izenačenju jezika na znanje ter odklanja vsako demontažo slovenskega književnega jezika in tako tolmačenje resolucije, ki jo je prinesla »Narodna Prosveta« z dne 30. avg. 1933. št. 9—10. (Glej resolucijo v današnji številki »Učit. tov.«)

Ta sklep naj se priobči tudi v »Narodni Prosveti«.

Nove predpisane tiskovine:

Proračun kraj. šol. odbora,
Obračun kraj. šol. odbora,
Zapisnik proračunske seje in
Zapisnik obračunske seje kraj. šol. odbora

N a r o č i l a s p r e j e m a

Učiteljska tiskarna v Ljubljani

Pohod učiteljstva pred spomenik kralja Petra.

boljše od sedanjih, ker se je temu posvečalo dosedaj premalo pažnje. Ceno naj normira ministrstvo prosvete. Z izenačenjem učnih knjig v tem pogledu, se bo v celi kraljevini močno okrepilo delo za duhovno edinstvo našega naroda.

Gradivo v vsaki učni knjigi in v priporočenih otroških knjigah in listih, naj bo od drugega razreda tiskano tako, da so članki tiskani izmenoma v obeh abecedah, in je treba gradivo urediti tako, da bosta obe abecedi zastopani enako, da se doseže edinstvo v pisanju.

S časom bo treba načeti končno ureditev vprašanja ene pisave in enega dialektta.

8. Mnogi predpisi sedanjega zakona o narodnih šolah se ne tolmačijo enako od vseh šolskih oblasti. Tudi ob tej priliki smatra skupščina za potrebno poudariti, da se čim prej izda pravilnik o tolmačenju zakona o narodnih šolah, ali, kar bi bilo še boljše, da se spremeni zakon sam.

9. Da se omogoči učitelja nacionalno kulturna misija v službenem kraju, in da bi se moglo učiteljstvo popolnoma posvetiti delu v šoli ter z ozirom na nove stabilizirane politične razmere v kraljevini, je potrebno zakoniti učiteljevo stalnost v službenem kraju v smislu predloga, ki ga je poslal glavni odbor Jugoslovenskega učiteljskega udruženja gg. ministrom, senatorjem in narodnim poslancom.

10. Skupščina naproša, da se ne vrši nikakoli premeščanje učiteljstva med šolskim letom, posebno ne pozimi toliko časa, dokler se ne uzakoni učiteljska stalnost. Tako premeščanja škodujejo v prvi vrsti pouku, a poleg tega zelo neprimerno vplivajo na materialno, zdravstveno in moralno stanje učitelja. Vsako premeščanje, ki ni posledica disciplinskega postopka in obsodbe, ki ga ni diktirala državna potreba, in ki ne izhaja iz posebne potrebe prosilca, je treba med šolskim letom onemogočiti.

Na učiteljska premeščanja ne smejo imeti vpliva neodgovorne osebnosti, posamezne korporacije in neosnovane in anonimne obtožbe. Ker se vedno zakasnijo krediti in ker so učitelji gmotno slabo podprti, je potrebno, da se izplača učiteljstvu pred selitvijo akontacija potnih stroškov in, da se učitelja ne razrešava od dolžnosti v službenem mestu, dokler se mu ne izplača akontacija.

11. Želja učiteljstva je, da se njihove krivde zasledujejo potom rednega disciplinskega postopka. V tem smislu prosi skupščina pristojne faktorje, da uzakonijo projekt, ki jim je bil poslan od glavnega odbora »Jugoslovenskega učiteljskega udruženja«.

✦ Tov. Ženi Pillerjevi

Ko si v letošnjih počitnicah bivala na našem tihem, lepem Posavju, si z veseljem pozdravljala in navdušeno spremljala s hrepenenjem polnimi očmi avijon zagrebske pilotske šole, ki se je vežbajoč spuščal včasih prav nizko, a nato odletel z veliko spretnostjo preko Save, se umaknil Tvojem pogledu, da je hip nato zopet zabrnal nad Tvojo glavo.

»Kako rada bi poletela z njim,« si vzklikala ob takih trenutkih, »kako prijetno mora biti visoko nad zemljo, v soncu, v zraku, človeku, sproščenemu vsega zemskega, s pogledom, obkružujočim lepe naše pokrajine globoko pod seboj!«

In ko se je uvedel reden zračni promet »Ljubljana - Zagreb«, nisi zamudila dnevno vprašati okoli 5. ure popoldne: »Je-li Ljubljana že letel tod mimo?«

Rečica pač nisi slutila, da Te je tam gori visoko pod soncem čakala bela žena, ki je že takrat iztegovala po Tvojem, še zdravja polnem življenju svojo grabežljivo roko! Čuden nemir je bil v Tebi zadnje dni, nisi držala doma, kjer si bila prejšnje čase vedno naj-srečnejša in najzadovoljnejša.

Bodisi peš, bodisi z vlakom si delala številne izlete. Komaj je vznikel dan, že si bila zdaj na tem, zdaj na onem hribu, korakala si po cele kilometre daleč in najrajša sama s svojimi mislimi in s svojimi spomini. Vračala

zakonskih predpisov tako, da se poviški prejmejo takoj in ne šele po enem letu.

Napredovanje po grupah je treba z novo spremembo dotičnih paragrafov uradniškega zakona prilagoditi načelom pravičnosti. Posebno je treba spremeniti § 258. uradniškega zakona, ki se nanaša na napredovanje v V. grupo. Učitelji naj napredujejo v to grupo po dovršenih 25 službenih letih, ako imajo vse ocene pozitivne. Starejšemu učiteljstvu, ki je pri prevredbi po novem uradniškem zakonu dobilo isto grupo z mnogo mlajšimi tovariši, naj se da možnost napredovanja v višje periodične povišice in tudi v V. grupo.

13. Učitelji, ki so radi odslužitve kadrskega roka dali ostavko na učiteljsko službo, ali se niso mogli radi vojne povrniti v službo ter so bili vojni obvezniki med vojno od 1914. do 1919., kakor tudi učitelji in učiteljice, ki niso mogli radi vojne dobiti službo, so zaostali v napredovanju po grupah v primeri s svojimi šolskimi tovariši, ki niso bili vojni obvezniki in niso vršili vojaške dolžnosti. Na ta način so prvi dobili namesto nagrade kazni. Da bi se to popravilo, je potrebna sprememba uradniškega zakona ali dopolnitev finančnega zakona z nalogo, da se vsi takoj povišajo v odgovarjajoče grupe in bodo s tem izenačeni s svojimi šolskimi tovariši.

14. Mnogi učitelji so prišli brez rodbinskih potreb in tudi brez zakonskih pogojev na službovanje v večja mesta. Skupščina želi, da se izvrši revizija tega stanja ter da se v mestih s srednjimi in višjimi šolami namešča prvenstveno učiteljstvo z večjimi rodbinami, nato z več službenimi leti in boljšimi ocenami in šele tedaj oni, ki tega nimajo.

15. Vprašanje šolskih upraviteljev, ki jim zakon o narodnih šolah nalaga številne dolžnosti, bi bilo pravilno rešeno na ta način, da ima vsako šolsko poslopje na enem šolskem zemljišču šolskega upravitelja (ico) za deške in dekleške razrede. Upraviteljem, ki ne prejema drv in nimajo stanovanja ter niso oproščeni razrednega pouka, naj bi občine izplačevale mesečno nagrado po številu razredov primerno draginskemu razredu.

Velika administrativna in materialna odgovornost, nadzorovanje dela v vseh razredih, nadomeščanje bolnih in na dopustu se nahajajočih učnih moči zahtevajo, da so imenovani za upravitelje najposobnejši učitelji iz vrst učiteljstva dotičnih šol. Radi tega želi skupščina, da se izvrši revizija vseh upraviteljskih mest, na katerih so upravitelji brez teh pogojev in da se v bodoče namešča upravitelji po razpisu.

16. Skupščina misli, da je treba plačevati stanarino vsem učiteljem in učiteljicam, ka-

si se vedra, čudno pomirjena, a nikdar trudna, razlagajoč si to željo po vednem potovanju s slutnjo bližnje smrti.

In vendar si bila še tako polna življenja, tako zdrava in vesela, tako agilna in delavna, da si se bala zaprositi za upokojitev kljub polnim službenim letom — češ — »brezdelje je počasno umiranje in tega se jaz bojim, bodisi v tej ali oni obliki. Kadar pride konec, naj bo hiter, čim hitrejši!«

In ta želja, draga, nepozabna Ženi, se Ti je izpolnila, žal, tako naglo in na tako krut, grozen način. Tolažimo se, da nisi trpela ne telesno, ne duševno, ker je prišlo prehitro, prenenadno; a tem hujše je zabolelo globoko v duši Tvoje najbližje sorodnike, nas, Tvoje tovariše, ki smo Te vsi visoko spoštovali in resnično ljubili ter stotine Tvojih bivših učencev, ki so se polni hvaležne ljubavi sklonili solznih oči v nemi žalosti nad Tvojo prerano gomilo.

Bila si vzorna, značajna, dobra, odkritosrčna tovarišica, kakršnih je danes, žal, le malo, ter najboljša, najvestnejša, najpravičnejša učiteljica-vzgojiteljica!

Kako zelo si bila priljubljena, je pokazal Tvoj veličastni pogreb s tisoči udeležencev; ves dolgi špalir: en sam pisan venec cvetja, stotine drobnih src sama ljubezen in hvaležnost! In še koliko drugih Te je zbog oddaljenosti spremljalo le v duhu na Tvoji zadnji poti s tiho molitvijo in iskreno željo v duši: Počivaj v miru — blaga Ženi! Nemiljiv Ti spomin!

—a.

Za ureditev nesoglasij v JUU

Predsedniški zbor sekcije JUU za dravsko banovino je dne 24. septembra t. l. v Celju po razpravi o situaciji, ki je nastala v JUU soglasno izrekel mnenje, da vidi izhod iz situacije za ustalenie razmer v JUU v realističnem sklepu izdanih od upravnega in nadzornega odbora sekcije v posebnem komuniciraju, ki zahteva v podrobnem sledeče:

»Že trinajst let se ponavljajo nemiri na glavnih skupščinah s ciljem, da se strmoglavita uprava in predsednik, pa naj bo predsednik ta ali oni. Glavne skupščine ne pridejo do rednega dela. Potroši se mnogo energije in denarja, skupščine pa zaradi nerednega dela nimajo za napredek stanju, šolstva in prosvete onega haska, ki bi ga lahko imele, če bi mirno in redno delovale. Javnost dobiva o skupščinah najslabše vtise, ugled stanju trpi pri oblastvih in v javnosti. Do jedra, kaj je vzrok spora, se ne more priti, ker se navajajo vselej druge, zdaj te, zdaj one stranske, lokalne in neugotovljene zadeve, a na zunaj ostaja vtis, da gre le za osebną nasprotstva in osebnosti. Na skupščinah povzročajo burnost tudi posamezniki, ki so nezadovoljni s to ali drugo lokalno zadevo, a je ne razčistijo doma, temveč si dajo duška za nezadovoljstvo na glavni skupščini.

Nočemo se spuščati v rekriminacije in polemične zadeve, nastaja pa vprašanje, s katerimi koraki bi prišli do rednega stanja v Udruženju in do plodnega dela na skupščinah.

Za ozdravljenje teh razmer smatramo za nujno potrebno sledeče:

1. V svrhu ojačanja avtoritete vrhovnega vodstva Udruženja je treba prenesti vrhovno upravno oblast iz izvršnega odbora na predsedniški odbor, ki bi obstojal iz poslevoedečega predsednika ozir. poslevoedečega podpredsednika centralne uprave v Beogradu, centralnega tajnika in blagajnika ter vseh predsednikov sekcij. Izvršni odbor bi bil samo posvetovalni in izvršni organ sklepov in odločb glavne skupščine, glavnega odbora in predsedniškega odbora. S tem bi prišlo pri reševanju poedinih vprašanj do izraza tudi pravo mišljenje vsega učiteljstva ter bi imeli sklepi potrebno avtoritativno silo in zaslonbo v članstvu. Central-

na uprava bi bila tem potom točno informirana o celotnem položaju v državi. Odgovornost za redno delo in položaj v Udruženju bi nosili solidarno vsi predsedniki sekcij.

2. Predsedniški odbor bi izvolil iz svoje srede predsednika in podpredsednika, ki bi predsedovala predsedniškemu odboru in glavnim skupščinam. S tem bi imelo predsedstvo na skupščinah potrebno avtoritativno silo in zaslonbo v sekcijah. Kar je neobhodno za izvajanje sklepov in vodenje glavnih skupščin.

3. Za glavne skupščine je treba izdelati takoj projekt skupščinskega poslovnika, ki naj ga po pristanku vseh sekcij odobri glavna skupščina. S tem bo dobil vso avtoritativno silo in zaslonbo, ki sta potrebni za redno poslovanje skupščin.

4. Centralna uprava brez pristanka predsedniškega odbora, odnosno v lokalnih zadevah brez sporazuma s sekcijo, nima izvrševati intervencij. Pravilnik za zaščito članstva se mora izvajati ter so sekcije odgovorne za zaščito, ako ne sporoče centralni upravi zaščitnih primerov, v katerih je treba intervenirati. Predsedniškemu odboru je treba naročiti, da organizira in izvede najširšo akcijo za uveljavljanje učiteljske stalnosti, ureditev zakonitih predpisov glede nameščenja in premeščenja učiteljstva ter za pridobitev modernega disciplinskega postopka.

5. Vse obremenilne zadeve, ki zadevajo poedince kot člana ali kateregakoli funkcionarja je treba izročiti stanovskemu razsodišču v razčiščenje, zaradi česar je treba takoj uveljaviti že izdelani pravilnik o stanovskih razsodiščih za centralo, sekcije in vsa sreska društva.

6. V svrhu izvedbe gornjih načelnih zahtev je treba sklicati izredno glavno skupščino, ki naj brez osebnih razračunavanj izvede samo gornje načelne zadeve, ter sprejme v skladu z ostalimi stališči, ki jih je sprejel odsek za pravila na letošnji glavni skupščini v Ljubljani, spremembo pravil po gornjih načelih.

Te točke naj bi tvorile podlago za ureditev razmer v Udruženju in za sporazum med sekcijami.

Splošne vesti

IZVRŠNI IN NADZORNI ODBOR JUU STA DALA SVOJE POLOŽAJE NA RAZPOLAGO GLAVNEMU ODBORU.

Na skupni seji izvršnega in nadzornega odbora JUU, ki je bila 25. t. m. v Učiteljskem domu v Beogradu, je bilo po obširni debati ugotovljeno:

1. da neresnično in obrekljivo pisanje opozicije v časopisih proti predsedniku in glavni upravi ubija ugled učiteljskega stanju in učiteljskega udruženja.

2. da je apel opozicije priobčen v časopisih, naj se ne sprejemajo listi udruženja in ne plačuje članarina do zadnjega roka, tako destruktivno delo, da zasluži vso obsodbo.

Druge ugotovitve bodo pismeno sporočene glavnemu odboru.

Zato sta izvršni in nadzorni odbor soglasno sklenila:

a) da dajo vsi člani izvršnega in nadzornega odbora na razpolago svoje položaje,

b) da se skliče seja glavnega odbora 19. oktobra 1933.,

c) da se ne udeleži seje glavnega odbora izvršni odbor, čeprav ima po pravih pravico do tega in

d) da glavni odbor sprejme sklepe, ki bodo razčistili položaj.

Gornje poročilo je priobčil Slov. Narod, dočim sekcija še ni prejela ofic. poročila.

IZJAVA.*

Pošto se moja izjava, koja je pre par dana izšla u dnevnim listovima, na različite načine komentariše, to radi tačnog obaveštenja zainteresovanih saopštavam sledeće:

1) Povlačim se samo iz aktivnog rada u jugoslovenskom učiteljskom udruženju sve dotle, dokle ovako nezdravo stanje vlada u njemu.

2) Notica, koja je izšla u 12 broju »Narodne Prosvete«, glasila Glavne uprave, a koja govori o uzroku moje ostavke, puštena je bez mog znanja i odobrenja, te nije jedini razlog moga odstupanja.

3) Uzroke moje ostavke treba gledati u raspadanju Glavnog Odbora (pola sekcijških pretsednika ostupilo je) i u neuspesima Izvršnog Odbora.

4) Korak koji sam učinio, samostalan je i izveden je bez ikakve veze sa vodama opozicije.

Uredništvu zahvalan,

Isaije Mitrović,

b. član Glavnog Odbora J.U.U.
i pretsednik sekcije za Vrbasku banovinu iz Banja Luke.

* To izjavo je prejelo uredništvo »Učit. tov.«

— Praktični učiteljski izpiti na drž. učiteljski šoli v Mariboru se začno v ponedeljek, dne 6. novembra 1933. ob 8. uri dopoldne. — Kandidatje (-tke) naj vložijo pravilno opremljene prošnje za priupust k izpitu uradnim potom (šolsko upraviteljstvo — sresko načelstvo — banska uprava — učiteljska šola) takoj, da bodo najkasneje do dne 31. okt. t. l. v rokah izpitnega odbora. Prošnje, ki bi dosepele po tem roku, se bodo upoštevale šele v sledečem (aprilskem) roku.

— Slike z glavne skupščine JUU v Ljubljani. Na željo nekaterih članov je dala sek-

— Potovanje po Sredozemskem morju bo v okviru Krajevnega odbora Jadranske straže v Novem mestu opisoval učitelj Viktor Pirnat prihodnji teden v veliki dvorani Sokolskega doma v Novem mestu. Predavatelj se je potovanja sam udeležil. V torek 3. oktobra popoldne bo predavanje za novomeško dijaštvo in osnovnošolsko mladino. V četrtek 5. oktobra popoldne pa za mladino okoliških šol. Tudi posebej bodo vabljene sledeče šole: Šmihel, deška in dekliška, Birčna vas, Valta vas, Prečna, Št. Peter, Brusnice, Stopiče, Dol. toplice, Črmošnjice, Laze, Trebnje in Št. Lovrenc na Dol. Vabijo se tudi tem potom, da pridejo čim več šolske mladine, ki ji bo predavatelj pokazal in opisal okoli sto izbranih slik tujih krajev in običajev. Za kritje stroškov vstopnina 1 Din po osebi.

Radi razporedbe časa in event. potrebnih dveh popoldanskih predavanj naj šolska vodstva takoj javijo Krajevemu odboru Jadranske straže v Novem mestu število svojih poslušalcev. Oziralo se bo tudi na vozni red. Zvečer 5. oktobra bo predavanje za odrasle.

ZEMLJEPIS IN ZGODOVINA

za III. in IV. razred osnovnih šol

od J. Polaka

stane samo 9 Din, odnosno 10 Din, a Vam zelo olajša pouk, ker Vam ni treba snovi narekovati, si otroci s tem ne kvirajo pisave in ne pravopisa ter pridobite na času. Naročite takoj vse štiri knjižice za 38 Din, odnosno one, ki jih potrebujete za sebe ali učence

v knjigarni

Učiteljske tiskarne v Ljubljani ali pri podružnici v Mariboru

— Tovarišem dolnjelendavškega društva! Po sklepih odborove seje v Dubrovniku z dne 16. sept. t. l. in radi rednega plačevanja članarine so se določili posamezni poverjeniki, ki bodo pobirali članarino in sicer: **Peternel Ludvik** za šole: Centiba, Dolina, Pince, Benica, Peteševci, Dol. Lokoš, **Cehovin Rudolf** za šole: Gaberje, Kapeca, Hotiza, Vel. Polana in Mala Polana, **Hvala Anton** za šole: Trnje, Žizki, Črensovci, Srednja Bistrica in Odranci, **Skočič Stanko** za šole: Melinci, Beltinci, Izakovci, Gaučani, Lipovci, Dokležovje, **Preininger Janez** za šole: Ivanci, Bogojina, Dobrovniki, Motvarjevi in Kobilje, **Malakar Franc** za šole: Turnišče, Lipa, Nedelica, Gomolice, **Ravbar Hinko** za šole: Dol. Lendava, Zamostje, Genterovci, Radmožanci. Imenovani poverjeniki bodo pobirali tudi zaostalo članarino. Ta objava služi obenem tudi kot poverilnica.

Odbor.

— Vsem ljudskim odrom, igravcem in režiserjem! podlaga uspehu na odrju je tehnična izobrazba igravcev in režiserjev v oderskih vprašanjih. Ako se želite izobraziti v igravski, režijski umetnosti, ako želite dobrih ljudskih iger in če želite biti oproščeni avtorskih tanjem pri teh igrar, če želite stalnih strokovnih nasvetov o vseh oderskih vprašanjih, če želite biti deležni vseh številnih ugodnosti (popust na cenah v gledališčih, pri izposojanju kostumov in lasulj itd. in če želite sodelovati pri domačem zvočnem filmu, pišite takoj po informacije na: Založbo »Drama«, Ljubljana, Tržaška cesta 10/I.

— Kitajska setev. V dobro obdelano zemljo sadi žito po tri zrnca — tri cm globoko — v vrste 20 cm vsakebi. Po štirih tednih razredči rastline; pusti le po eno bilko, ki jih obsoj do 3 cm visoko in to ponovi po nadaljnjih treh tednih. Če ti vreme zabrani še enkratno, tretje prisanje stori to spomladi. Ravnaj točno po navodilih. Podrobni opis je bil v »Jutru«, št. 188. z dne 13. avgusta 1933. Dobiš ga v »upravi« za 2 Din. Preskušnjo priporoča J. L.

— Gospodinjski koledar za l. 1934. (urednica Utva), ki je izhajal 2 leti v Trstu in 11 let zaporedoma v založbi Jugoslovenske Matice, izide za leto 1934., po enoletnem prestanku, v svojem XIV. letniku početkom novembra, v istem obsegu kakor doslej, s praktičnim troškovnikom in z mnogimi tehničnimi gospodinjškimi članki, nasveti in kuharskimi recepti. Cena kakor doslej po Din 20.— za izvod, poštnina 2 Din več. Kdor ga naroči in plača do konca oktobra t. l., ga dobi po znižani ceni Din 18.—, s poštnino vred za Din 20.—. Današnji številki smo priložili naročilnice za ta priljubljeni koledar.

Učiteljski pravnik

— Š Očetovo (moževo) ime je rabiti v vlogah v obliki svojilnega pridevnika, kakor to predpisuje § 31. zakona o imenih (Ur. l. 110/26 iz l. 1929). — Ker je odredilo ministrstvo prosvete, da se mora navesti v vlogah in izvodi iz Uslužb. lista poleg rodbinskega in krstnega imena tudi ime očeta odnosno moža, je izdala kraljevska banska uprava z okrožnim razpisom IV. No. 3071/5-32 o tem točna navodila,

katera je upoštevati že pri prvem uradu, ki prične obravnavati vlogo. Pravilna navedba je na pr. »R. Franova Meta« in »K. Ivanova Ana« in ne R. Frana Meta, K. Ivana Ana. Glej Ročni Katalog str. 33—40.

— Š Priimek se češče rabi v vlogah posebno v podpisih v obliki pridevnika, kar povzroči v več primerih dvom o pravilnem priimku n. pr. Pevčeva, Slavčeva, Koščeva itd. Rabite zato svoje priimke v prvotni — pravilni obliki na pr. Pevec ali Pevc, Slavec ali Slave itd.

— Š Praktični učiteljski izpit — važna razsodba. — V konkretnem primeru je razsodil Drž. svet z Br. 17.353 z dne 9. jun. 1933, da se računa za »petletni rok« iz § 14/6 urad. zakona čas od 1. aprila 1931. dalje in utemeljuje to nastopno:

Propis § 14 (stav. 6) činov. zakona, da se činovnički pripravnik koji ne položi stručni ispit do navršetka pete godine pripravne službe mora otpustiti iz pripravne službe dotične struke, nalazi se u opštem delu činov. zakona i odnosi se za buduće, u koliko pa ovaj uslov nije bio predviđen po ranijim zakonima.

Prema tome ovaj propis ima se primeniti samo na one činovničke pripravnike koji u roku od pet godina pripravne službe, računajući ovu od 1. aprila 1931 godine, ne polože stručni ispit.

Stoga nema mesta primeni pomenutog propisa jer imenovani nije od 1. aprila 1931 godine, kao dana stupanja na snagu zakona o činovnicima služio pet godina kao pripravnik da bi po § 14 (stav. 6) č. z. morao biti otpušten.

Po starom činov. zakonu iz 1923 godine ovakav uslov nije bio izrično predviđen, nego je tek u § 77. zakona o srednjim školama od 31. avgusta 1929 godine (stupio na snagu 17. septembra 1929 god.) odnosno u § 72. zakona o narodnim školama od 5. dec. 1929 god. (stupio na snagu 9. decembra 1929 god.) koja se oba paragrafa nalaze u opštim odredbama pomenutih zakona — određeno je, da se supleniti, privremeni učitelji veština i privremeni učitelji narodnih škola, moraju otpustiti iz službe ako u roku od četiri godine ne polože profesorski odnosno praktični učiteljski ispit.

Ovaj rok od »četiri« godine povećan je na »pet« godina odredbama novog činov. zakona iz 1931 god. odnosno § 29. zakona »o izmenama i dopunama u zakonu o srednjim školama« od 20. jula 1931 god., i ima se računati od 17. septembra 1929 god. odnosno od 9. decembra 1929 god. kad su pomenuti zakoni stupili na snagu.

Kako dakle ovaj rok od pet godina nije protekao, računajući od dana, kad su pomenuti zakoni stupili na snagu pa do dana, kad je imenovani položio stručni ispit, to sa izloženog u konkretnom slučaju nema mesta primeni § 14 (tačka 6) činov. zakona.

Što se tiče navoda u tužbi da je Državni savet u svom III. odeljenju presudom br. 23.263/32 odbacio tužbu Glavne kontrole u sličnim sporovima sa drugih razloga, to i kad bi se usvojili ti razlozi da upravna vlast ima da odredi rok u kome ovakvi pripravnici treba da polože stručni ispit, ipak tužbeni navodi nisu osnovani na zakonu sa razloga što upravna vlast nije u konkretnom slučaju odredila rok, a imenovani je u međuvremenu položio stručni ispit.

Naša gospodarska organizacija

— g Članom Učit. samopomoči. V septembru t. l. nismo imeli nobenega smrtnega slučaja. Zato se je uprava odločila, da predpiše za dva meseca, to je september in oktober t. l., prispevek za podporni sklad v znesku 11 Din (s poštnino), zakonski pari Din 21.—. Člani ste vplačali v 3 mesecih — junij do avgusta — v podporni sklad Din 33.100.—, vplačati pa je za to dobo še Din 5.400.—. — Naša blagajna ima še izza velikih početnih dosti in visokih terjatev. V teh dneh je uprava poslala obračune vsem tem zamudnikom. Prosimo, da ne zavržete teh položnic, ampak jih oddaste z denarjem na pristojni pošti. Zadruga US vrši svoje dolžnosti napram članom v polni meri, zato se zavedajte svojih dolžnosti tudi člani, zlasti zamudniki. — US ima 2.540 članov.

Uprava US.

— g Samopomoč učiteljskih otrok v Ljubljani r. z. z. o. z. sporoča vsem članom, da je uprava izplačala v mesecu avgustu enemu zavarovancu odpravnino v znesku 2200 Din. Za prihodnji slučaj prejmejo vsi člani položnice, da poravnajo zneske, ki so razvidni iz položnic. Doslej je zadruga izplačala 6480 Din posmrtni oziroma odpravnini. Prijavite vse otroke v starosti od 3. do 10. leta zadrugi, da jih zavaruje, da boste vsi deležni dobrot, ki jih nudi zadruga svojim članom: Lavrič Pavel, načelnik.

Mladinska matica

TA TEDEN BODI POSVEČEN NABIRANJU NAROČNIKOV ZA »NAŠ ROD« IN MLADINSKO MATICO!

— mm S 3. seje M. M. dne 20. t. m. 1.) Zsigurali smo se, da bo papir za »Naš rod« v bodoče boljši in skozi vse leto iste kvalitete. 2.) Glede ofert obeh tiskarn se prepusti odločitev zvezi predsednikov v Celju. 3.) Urednik »Književnosti« nas je obvestil, da prinese popravek na neresnične očitke, ki jih je iznesel kritik v zadnji številki imenovane revije.

CENJENIM POVERJENIKOM IN VSEMU NAŠEMU UČITELJSTVU!

»Naš rod« izide 20. oktobra. Naročnina za l. številko naj se pošlje do 5. oktobra upravi. Vsa podrobna navodila dobijo naši pover-

jeniki v posebni okrožnici, ki se je razposlala te dni na vse šole.

Ta teden bodi posvečen nabiranju naročnikov za Mladinsko matico.

UČITELJSKA TISKARNA

Ljubljana — Frančiškanska ulica 6

Šest let že vršijo naši cenjeni poverjeniki in vse naše učiteljstvo važno kulturno delo s širjenjem naše dobre mladinske literature med šolsko mladino. Naklada, ki je kljub težkim časom ostala na tako častni višini, vzbuja povsod občudovanje. Znameniti ameriški pisatelj Adamič je rekel, da je za naš mali narod ta naklada pravi čudež, ki jasno govori o organizacijski sposobnosti in inteligenci našega učiteljstva.

Naklada tudi letos ne sme past!

Naš rod izide tudi letos v istem obsegu kot lani. Boljši papir bo celo in bolj pester kot prejšnja leta. Naslovne strani bodo vsak mesec nove. Vsaka številka prinese tudi glasbeno prilogo. Za pravilne rešitve ugank bodo razpisane nagrade, v vrednosti par tisoč dinarjev za ves letnik.

Poleg bogato ilustriranega letnika »Našega roda« dobijo naši naročniki še 4 lepe knjige, ki bodo vse bogato ilustrirane, ena izmed teh najbrž v stibaravnem tisku.

Vsak učenec bi moral biti naš naročnik! »Brkonja Čeljustnik« od Bogomira Magajne, ki je izšel letos v naših publikacijah, bo izhajal v srbskem prevodu v letošnjem »Jugoslovenčetu«, kasneje pa izide v posebni knjigi. Pravljičica bo izhajala z originalnimi ilustracijami Božidarja Jakca. »Brkonja Čeljustnik« bo obenem prva knjiga mladinske zbirke, ki jo začne izdajati »Jugoslovenčec«. — Lani je izšlo v »Jugoslovenčetu« v prevodu šest črtic iz naših »Kresnic«, letošnja prva številka je prinesla krajšo stvar Marije Kmetove, zdaj pa začne izhajati Magajnejevo delo. Na ta način se seznanijo tudi srbski in hrvaški otroci z našimi pisatelji in slikarji.

Učiteljski pevski zbor JUU

—p Pretekli teden se je vršil tridnevni pevski tečaj. Otvoril ga je predsednik tov. Dimnik, ki je ugotovil, da se je tečaja udeležilo razveselljivo število pevcev in pevk. To pot in menda prvič odkar zbor obstoja se je odzvalo našemu vabilu več moških kot žensk. S tem ni rečeno, da so naše nad vse disciplinirane pevke odpovedale. Če bi ne bilo nekaj pevk obolelo, bi bilo razmerje ženskih in moških glasov izenačeno. Da je pevski zbor narastel, se imamo zahvaliti v prvi vrsti našim najmlajšim tovarišem (icam) — abiturientom (injam), kateri so prinesli s seboj v zbor novo življenje, sveže glasove in veliko dobre volje. Njihove pevske sposobnosti pa dokazujejo, da so imeli na učiteljsku večšega učitelja glasbe. Prvega dne ni bilo k tečaju tov. dirigenta. Izostal je, ker je bil zadržan pri izpitih v Zagrebu na Glasbeni šoli. Brzotjavno se je opravičil. Namesto njega so vodili posamezne glasove korepetitorji zbora. Navzoči so bili pri tečaju (po glasovih): Soprani: Kneisel, Zebre, Šuštar, Vuk, Seneković, Klemenčič-Colnar, Vesel, Slapar, Köchl, Zavrtnik, Klemenc, Bizjan, Traven, Humek in Stritar. Alt: Pirc st., Pirc ml., Weber, Vremšak,

Kulovec, Gajser, Križman, Velnač, Rugelj, Šušteršič, Schubert, Povše in Petrovič. Tenorji: Andolšek, Lumbar G., Lumbar B., Martelanc, Slapar, Jezeršek, Fajon, Tomšič, Binter, Suligoi, Stritar, Zupančič in Cerut. Basi: Primožič, Korenčan, Klemenc, Kotnik, Korosec, Štrukelj, Gabrovec, Novljan, Tavželj, Adamič, Buda, Pertot, Jovan, Žitnik, Dougan in Torelli.

Dva naša zvesta pevca sta izostala, ker sta morala k vojakom. Tov. Gruden pa se težko udeležuje pev. tečajev, ker v zimskem

KNJIGARNA

UČITELJSKE TISKARNE

Ljubljana — Frančiškanska ulica 6

času ne vozi avtobus. Vzroki izostanka so tehtni in bomo skušali ustreči skromnim željam, ki jih imenovani navaja v svojem oporiščilu. Zaenkrat ga vabimo, da se udeleži prihodnjega pevskega tečaja, ki se bo vršil 12., 13. in 14. oktobra. Vabimo obenem vse pevce in pevke, ki so se udeležili tečaja v prejšnjem tednu, da se tečaja sigurno udeležijo; istočasno vabimo tudi one pevce, ki se niso tečaja udeležili, to pa zaradi tega, ker je koncert že novembra meseca.

Šolski radio

—r. V tekočem šolskem letu bodo šolske radio-oddaje vsak torek in vsak petek ob 11. uri.

I. teden. V torek dne 3. oktobra bo ga. Mira Engelmanova govorila: Mladini k 1. radio uri v novem šolskem letu. V petek dne 6. oktobra bo obravnaval g. Andrej Skulj temo: Sadni teden — propagandno predavanje.

Študentska organizacija JUU iz društev:

— JUU CELJSKO UČITELJ. DRUŠTVO zboruje v soboto, 7. oktobra v mestni šoli v Celju z začetkom ob osmi uri. Na dnevnem redu so poročila o skupščinah, poročila funkcionarjev o letnem društvenem delovanju, poročila in predavanje prof. Anice Černejeve: Osebnost in vzgoja. — Pričetek zborovanja je ob osmi uri, dosedaj ob pol desetih.

Odbor.

— JUU SRESKO UČIT. DRUŠTVO V ŠMARJU PRI JELŠAH bo imelo svoj redni letni občni zbor v soboto, dne 7. oktobra ob 10. uri v Rogaški Slatini. Poleg običajnih točk je na dnevnem redu poročilo tov. Perinove o skupščinah in referat tov. Hvale »Nacionalizem in učiteljstvo«. Udeležba obvezna.

— JUU SRESKO UČIT. DRUŠTVO ZA SREZ KRŠKO vabi k svojemu zborovanju, ki se bo vršilo v četrtek 5. oktobra 1933. ob pol 10. uri v Krškem v šoli s sledečim sporedom: Poročilo predsednika in situacijsko poročilo. Tov. J. Vanič poroča o banovinski skupščini. O državni skupščini poročila tov. R. Žnidarčič. Obračun za leto 1932./33. Proračun za leto 1933./34. Predavatelj in tema za prihodnje zborovanje. Slučajnosti.

Odbor.

— JUU SRESKO DRUŠTVO V BREŽICAH bo zborovalo v soboto, 7. oktobra ob 10. uri v šoli v Brežicah. Na dnevnem redu poleg poročila o banovinski in glavni skupščini ter o stanju stanovskih in prosvetnih zadev, poročila društvenih funkcionarjev o poslovanju društvene uprave v pret. letu in aktualno predavanje g. dr. Janka Drnovška. — Polnoštevilna udeležba častna dolžnost!

Odbor.

— JUU SRESKO DRUŠTVO V LJUTOMERU bo imelo svoj redni občni zbor dne 7. oktobra 1933. v Radencih. Na dnevnem redu so poleg običajnih točk poročila društvenih funkcionarjev, poročila delegatov o glavni in banovinski skupščini, tov. Mavriča o seji predsednikov — in predavanje tovariša Porekarja o združništvu. Začetek ob 10. uri.

Odbor.

Učiteljska knjigarna podružnica

Maribor — Tyrševa ulica šte. 44

— JUU SRESKO DRUŠTVO SV. LENART V SLOVENSKIH GORICAH bo zborovalo dne 7. oktobra 1933. pri Sv. Lenartu v Slov. goricah. Začetek ob pol 10. uri. Prosimo polnoštevilno udeležbo. — Odbor.

— JUU SRESKO DRUŠTVO SLOVENJGRADEC bo zborovalo v soboto, dne 7. oktobra t. l. (ob 9. uri) v Slovenjgradcu. — Na dnevnem redu je poleg običajnih točk tudi potopisno predavanje tovarišice Novak Fančič iz St. Jurija o zanimivostih v južnih krajih naše domovine.

— JUU SRESKO DRUŠTVO ORMOŽ bo imelo svoj občni zbor dne 7. oktobra 1933 ob pol 9. uri v Ormožu. — Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO V ŠOŠTANJU ima svoje zborovanje in občni zbor v soboto, dne 7. oktobra ob 9. uri v Velenju.

Poleg ostalega, je na dnevnem redu poročila o banovinski in državni skupščini ter o splošni sedanjosti situaciji. Situacijsko poročilo poda zastopnik sekcije.

— JUU SRESKO UČIT. DRUŠTVO MARIBOR LEVI BREG zboruje v soboto dne 7. okt. t. l. ob pol 10. uri predpolodne v dvorani Nabavljalne zadruge v Mariboru. Dnevni red: 1. Objava dopisov. 2. Občni zbor s poročili: a) funkcionarjev upravnega in nadzornega odbora, b) delegatov obeh skupščin, c) referatov. 3. Situacijsko in poročilo o zadnjem predsedniškem zboru. 4. Predavanje »Poti k reformi podeželske šole«. 5. Predlogi in slučajnosti. K zborovanju so iskreno vabljeni tudi naši nenamščeni tov. učitelji-ce, abiturienti-ke iz tukajšnjega sreza! Člani upravnega in nadzornega odbora naj pridejo že ob pol 9. uri isti dan k seji.

— JUU SRESKO DRUŠTVO V DOL. LENDAVI bo zborovalo v Beltincih v soboto dne 7. oktobra ob 10. uri dopoldne. Na zborovanju bodo poročali delegati o poteku banovinske in državne skupščine. Predavanje bo imel tov. Peternel.

Odbor.

NADELO ZA NAŠE DOMOVE!
VSA NAROČILA POTOM UGP.

Novosti na knjižnem trgu

—k Praktični učiteljski izpit. Tako se imenuje knjiga, ki jo je napisal učitelj Stevan Karadžić. Vsebina: Najnovejša pravila o praktičnem učiteljskem in praktičnem zbiravilskem izpitu. Kje se ga polaga. Kako se pišejo prošnje za polaganje. Primeri. Kako se piše življenjepis. Primeri. Kako se pišejo pedagoška temata. Primeri. Kako se pišejo pismene naloge iz književnosti. Kako se pišejo predavanja. Predavanja v šoli. Kritika kandidatovega dela. Kaj se polaga na izpitu. Celokupen program polaganja v poslovnostih iz psihologije z logiko, pedagoške in dečje psihologije, obče pedagogike, šolske organizacije in administracije, državnega jezika s književnostjo, narodne zgodovine in zemljepisja Jugoslavije. Ravno tako tudi program za kandidate iz Slovenije. Kaj se pri izpitu največ izprašuje. Katere metodске ednice je potrebno obdelati? Katere knjige je treba prečitati? Zbirka pedagoških tem. Zbirka pismenih nalog iz književnosti. Vprašanja iz psihologije. Pravopisna navodila. Kako se dobi X., IX., VIII., VII., VI. in V. grupo? Kako se dobe periodске povišice.

Oddelek za učila

Ljubljana
Maribor

Tabela učiteljevih pripadnosti itd. — Knjiga je tiskana v latinici in stane Din 30.—. Naroča se v Knjigarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6 in v Mariboru, Tyrševa 44.

—k »Vinski zakon in kletarski vedež«. Druga, predelana in pomnožena izdaja. — Trdo vezana. 226 strani. Cena 50 Din. V samozaložbi pisca: Andrej Zmavc, Maribor, Gosposka ulica 50. Čekovni račun št. 16.086 pri poštni hranilnici, podružnica v Ljubljani. Knjigo toplo priporočamo našim učiteljem, posebno onim, ki so v vinorodnih krajih in ki poučujejo v kmetijsko-nadaljevalnih šolah. Zelo primerna je za šolske narodne knjižnice.

—k Jo van Ammers-Küller: Upornice je izdala Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani kot 13. knjigo Leposlovne knjižnice v prevodu Ferda Kozaka. Kartonirana, 375 strani obsežna knjiga, stane 70, vezana 80 Din.

—k Frana Levstika Zbrano delo V. je izdala in založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Uredil dr. Anton Slodnjak. Knjiga obsega kritične spise do leta 1869. Cena vezani knjigi je 85 Din.

MALI OGLASI

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—

FR. P. ZAJEC

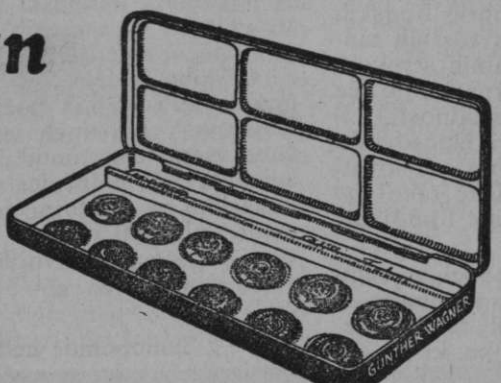
izprašan optik
Ljubljana, Stari trg 9

priporoča: naočnike, ščipalnice, barometre, toplomere, risalno orodje, mikroskope, fotoaparate itd. Velika zaloga raznih ur, zlatnine in srebrnine. Ceniki brezplačno.

Pelikan

akvarelne barve

v okroglih komadih za šolsko uporabo. Hitro se topijo pod mokrim čopičem. — Barve so čiste in svetle ter dajejo svežo in živahno sliko. Nespremenijo se niti potem ko se posuše.

GÜNTHER WAGNER k. d., Zagreb, pošt. pred. 94

Oglejte si zbirko učil

(aparator in stenskih slik)

katere je prejela

podružnica

Učiteljske knjigarne v Mariboru

Šolske knjige

za vse kategorije šol in po najnovejših izdajah

šolske zvezke

vsakovrstne, za šolske in domače vaje

šolske potrebščine

za vse mogoče šolske zahteve Vam nudi vedno

KNJIGARNA UČITELJSKE TISKARNE

LJUBLJANA, FRANČIŠKANSKA ULICA 6 — MARIBOR, TYRŠEVA ULICA 44

KDOR OGLAŠUJE
TA NAPREDUJE!

VELETRGOVINA

F. König

Velika izbira igrač, galanterijskega blaga in gramofonov, kakor tudi žepnih predmetov in raznih kovčegov.

znanstvene
leposlovne

muzikalije
revije

Šolske in pisarniške potrebščine, zvezke in noteze, svinčnike, peresnike, črnila, tuše, ravnila, šestila, barvice, čopiče, papir in še mnogo drugega nudi

KNJIGARNA
UČITELJSKE
TISKARNE

LJUBLJANA
FRANČIŠKANSKA 6

MARIBOR
TYRŠEVA ULICA 44